

License Information

Study Notes (Biblica) (Swahili) is based on: Biblica Study Notes, [Biblica Inc.](#), 2023, which is licensed under a [CC BY-SA 4.0 license](#).

This PDF version is provided under the same license.

Study Notes (Biblica)

Walawi 1:1-7:38

Sehemu ya kwanza ya Mambo ya Walawi inaelezea dhabihu zilizotolewa na makuhanani katika hema takatifu.

Hizi zilijumuisha sadaka za kuteketezwa, sadaka za nafaka, sadaka za muungano, sadaka za dhambi na sadaka za hatia.

Waisraeli walitoa sadaka na dhabihu kwa sababu tofauti. Sadaka zingine zilitolewa kwa sababu watu walitaka tu kuzitoa. Nyininge zilihitajika na Mungu. Na zingine zilitolewa wakati kuhani alikuwa akijiandaa kuanza kumtumikia Mungu.

Sadaka na dhabihu zilifanywa kutoka kwa vitu ambavyo watu walikuwa navyo. Wangeweza kutoa dhabihu za wanyama ambazo ziligharimu pesa nyangi kama vile ng'ombe dume. Wangeweza kutoa dhabihu za mifugo midogo au hata ndege amba hawakugharimu sana. Wangeweza pia kutoa dhabihu za mkate au unga.

Kila mtu katika jamii angeweza kumwabudu Mungu kuitia dhabihu na sadaka. Haikujalisha walikuwa matajiri au maskini kiasi gani. Haikujalisha kama walikuwa viongozi muhimu, makuhanani au watu wa kawaida. Watu walikuwa na jukumu la kuleta dhabihu na sadaka zao kwenye hema takatifu. Makuhanani walikuwa na jukumu la kutoa dhabihu na kushughulikia kilichobaki.

Kutoa dhabihu ilikuwa njia moja ambayo watu walionyesha kwamba walitii, waliamini na walimpenda Mungu. Kwa sababu hii, harufu ya dhabihu ilimpendeza Mungu. Harufu hiyo pia iliakumbusha watu wa Mungu kwamba Mungu alitoa mambo mazuri katika maisha yao.

Walawi 8:1-10:20

Aroni na wanawe Nadabu na Abihu, Eleazari na Ithamari walikuwa wametengwa kama makuhanani.

Mungu alikuwa ametoa maagizo wazi kuhusu jinsi ya kufanya hili katika Kutoka sura ya 28 na 29. Sherehe ilijumuisha kuoshwa kwa maji maalumu na kuvaavu mavazi ya makuhanani. Ilijumuisha kupakwa mafuta na kunyuyiziwa damu kutoka kwa dhabihu.

Baada ya siku saba, Aroni na wanawe walianza kazi yao kama makuhanani. Mungu alifurahi sana kwamba walimtii kikamilifu. Mungu alionyesha utukufu wake kwa jamii yote na kutuma moto juu ya madhababu. Hii ilijaza watu furaha.

Kazi kuu ya makuhanani ilikuwa kutoa dhabihu na kufundisha watu. Walipaswa kueleza tofauti kati ya kile kilicho kitakatifu na kile kilicho cha kawaida. Lakini Nadabu na Abihu hawakufanya hivyo. Walitoa sadaka iliyokwenda kinyume na kile ambacho Mungu alikuwa ameagiza. Kwa sababu ya hili Bwana alituma moto uliowaua Nadabu na Abihu.

Walawi 11:1-15:33

Sheria katika sura hizi zilihusu chakula, kuzaa watoto na magonjwa ya ngozi. Pia zilihusu ukungu na taka za majimaji kutoka kwa miili ya watu.

Kulikuwa na mambo mawili makuu na sheria hizi katika Kitabu cha Walawi. La kwanza ni kwamba Waisraeli walipaswa kuwa tofauti na makundi mengine ya watu. Vyakula walivyoruhusiwa kula na vile ambavyo hawakuruhusiwa kula vilionyesha hili. Kuwa tofauti kulionyesha kwamba Waisraeli hawakufuata miungu ya uongo ya makundi mengine ya watu. Walimuata Mungu wa kweli ambaye alikuwa mtakatifu.

Hoja kuu ya pili ilikuwa kwamba Mungu ni Mungu wa uzima. Kifo ni matokeo ya dhambi. Mungu hataki dhambi wala kifo viwe katika ulimwengu aliouumba. Kwa hivyo mambo yanayohusiana na kifo yaliwfanya watu kuwa najisi. Watu wa Mungu walipokea sheria kutoka kwake kuhusu jinsi ya kuchukuliwa kuwa safi na takatifu. Kuwa safi na takatifu kuliwaruhusu kumwabudu Mungu pamoja na jamii.

Walawi 16:1-34

Mungu alitoa sadaka za hatia na sadaka za dhambi ili kushughulikia dhambi. Sadaka hizi ziliwasaidia Waisraeli kuelewa kwamba dhambi zao zilisamehewa.

Lakini mahali ambapo Waisraeli waliishi palinajisika kwa sababu ya dhambi zao. Hii ilikuwa kweli kwa kambi yote, pamoja na hema takatifu na Chumba Kitakatifu Zaidi. Ikiwa sehemu hizo zingebaki katika hali ya unajisi, Mungu hangeweza kuwepo hapo.

Kwa hiyo Mungu aliwapa Waisraeli njia ya kutakaswa na kusafishwa. Hii ilitokea mara moja kwa mwaka kwenye Siku ya Upatanisho. Hii ilikuwa siku ambapo dhambi zililipiwa. Wakati mtu analipa kwa dhambi yake, inamaanisha kuwa wamezifidia dhambi zao.

Siku ya Upatanisho ilihuisha mbuzi hai. Mbuzi mmoja alichinjwa kama dhabihu. Kuhani mkuu alitaja kwa sauti mbele za Mungu dhambi za Waisraeli, huku akiweka mikono yake juu ya kichwa cha mbuzi mwingine. Hii ilikuwa kama ishara ya kupitisha dhambi kutoka kwa watu kwenda kwa mbuzi huyo. Kisha mbuzi huyo alipelekwa jangwani, kama ishara ya dhambi kuchukuliwa mbali na watu.

Miaka mingi baadaye, Yesu alichukua dhambi zote juu yake. Alijitoa mwenyewe kama sadaka ya dhambi. Kwa njia hii alikuwa kama mbuzi. Aliondoa nguvu ya dhambi juu ya watu. Wote ambao awanaamini katika yeye wanatakaswa na kufanywa safi milele. Hakuna dhabihu nyingine zinazohitajika kulipia dhambi za wale wanaoamini katika Yesu.

Walawi 17:1-22:33

Mungu aliitenga Israeli na mataifa mengine ili wawe watu wake. Hawakupaswa kufuata desturi za makabila yaliyowazunguka, bali walipaswa kufuata desturi ambazo Mungu aliwapa. Desturi hizi ziliwasaidia watu wa Mungu kutengwa na kuwfanya watakatifu kama alivyo Mungu.

Kulikuwa na sheria kuhusu mambo mengi, na msingi wa sheria hizi zote ulikuwa utakatifu wa Mungu. Baadhi ya sheria zilihusu wanyama na damu yao, ngono, na utoaji wa dhabihu za wanyama. Pia kulikuwa na sheria za jinsi makuhani na kuhani mkuu walivyopaswa kujiendesha, na jinsi ya kuwatendea Waisraeli wengine pamoja na wageni.

Kanuni kuu kuhusu jinsi ya kuwatendea wengine iko katika Walawi 19:18. Waisraeli walipaswa kuwapenda jirani zao kama wanavyojipenda wenyewe. Sheria hii iliwaswa kuwaongoza katika kila hali.

Walawi 23:1-24:9

Mungu alitaka watu wake wakumbuke kwamba kila jambo zuri linatoka kwake. Aliwapa njia nyingi za kuwakumbusha hili.

Taa ambazo hazikuwahi kuzima na mkate mtakatifu juu ya meza ya dhahabu

ziliwakumbusha. Vivyo hivyo na harufu ya ubani ukiteketea katika hema takatifu.

Sherehe za sikukuu ambazo Waisraeli walisherehekeia pia ziliwakumbusha. Siku ya Sabato iliakumbusha kwamba Mungu alitoa pumziko walilohitaji.

Pasaka na Sikukuu ya Mikate Isiyotiwa Chachu ziliwakumbusha wakati Mungu alipowaokoa. Aliwaokoa walipokuwa watumwa katika Misri.

Kutoa sehemu ya kwanza ya mazao ingewakumbusha kwamba Mungu aliwapa chakula walipoingia Kanaani. Sikukuu ya Majuma pia iliakumbusha hili. Baadaye Sikukuu ya Majuma iliitwa Pentekoste.

Sikukuu ya Tarumbeta iliwaalika Waisraeli kupumzika na kuacha dhambi. Siku ambayo dhambi zililipiwa pia iliitwa Siku ya Upatanisho. Ingewakumbusha kwamba Mungu alisamehe dhambi zao.

Sikukuu ya Vibanda ingewakumbusha jinsi Mungu alivyowatunza walipotoka Misri.

Walawi 24:10-23

Waisraeli walipaswa kuwajibika kwa mambo mabaya waliyofanya. Hii pia ilikuwa kweli kwa kila mtu aliyeishi katika jamii yao. Ilijumuisha walipotenda dhambi dhidi ya Mungu kwa kusema mambo mabaya dhidi ya jina lake. Pia ilijumuisha madhara waliyosababisha kwa wengine.

Walipaswa kuadhibiwa kulingana na madhara waliyosababisha kwa wengine. Hii ilitofautiana na mfano wa vurugu wa Lameki katika Mwanzo 4:23-24. Lameki aliua watu waliomuumiza na kujisifu kuhusu kuwaumiza mara 77 zaidi kuliko walivyomuumiza yeye.

Baadaye, Yesu aliwafundisha wafuasi wake kuhusu kusamehe watu wanaowaumiza.

Walawi 25:1-55

Makabila ya watu waliowazunguka Waisraeli hawakuheshimu siku ya Sabato ya kupumzika, wala hawakufanya maadhimisho ya mwaka wa sabato au Mwaka wa Jubilii. Mazoea haya yaliwafautisha Waisraeli na kuonyesha kuwa kila kitu kilikuwa mali ya Mungu. Kazi ambayo watu walifanya ilikuwa mali yake, vivyo hivyo, wiki na miaka waliyokuwa wakifanya kazi nazo. Ardhi ambayo Mungu aliwaruhusu kuishi pia ilikuwa mali yake.

Mwaka wa sabato ulifanyika kila mwaka wa saba wakati Waisraeli walipoacha kulima. Hii iliruhusu ardhi kupumzika kama vile watu walivyopumzika siku ya Sabato. Ilikuwa njia moja ya kuwa watawala waaminifu wa ardhi ambayo Mungu aliwapa. Pia ilionyesha kwamba Waisraeli walimwamini Mungu kuwapatia chakula.

Mwaka wa Jubilei ulifanyika kila miaka hamsini. Ulikuwa mwaka mwingine ambapo ardhi ilipumzika badala ya kulimwa. Ulisitisha mabadiliko yoyote ambayo watu walifanya kuhusu nani alimiliki ardhi fulani. Ardhi ilirudishwa kwa makabila na familia ambazo Mungu alikuwa amewapa kwanza. Waisraeli waliachiliwa kutoka kwa madeni ya pesa waliyokuwa wakidaiwa na wengine. Mwaka wa Jubilei pia ulisitisha Waisraeli wowote kufanya kazi kama watumishi kwa Waisraeli wengine. Hii iliakumbusha Waisraeli kwamba walikuwa watumishi wa Mungu pekee. Kwa sababu walikuwa wa Mungu, hawakupaswa kununuliwa na kuuzwa kama watumwa.

WALAWI 26:1-46

Orodha hii ya baraka za agano na laana za agano ni kama orodha katika Kumbukumbu la Torati sura ya 28 hadi 30. Ilieleza kile ambacho kingetokea ikiwa watu wangekuwa waaminifu kwa agano la Mlima Sinai. Pia ilieleza kile ambacho kingetokea ikiwa hawakuwa waaminifu.

Kuwa mwaminifu kwa agano kungeleta baraka za ajabu. Maisha kwa Waisraeli yangetuwa kama maisha katika Bustani ya Edeni wa njia nyingi. Waisraeli wangekuwa na kila kitu walichohitaji katika nchi ambayo Mungu aliwapa. Ardhi ingezalisha mazao mengi walipolima. Wangekuwa na chakula kingi, watoto wengi, amani na kuishi kwa usalama. Uwepo wa Mungu ungekuwa nao.

Kutokuwa waaminifu kwa agano kungeleta laana mbaya. Ardhi isingeza mazao kwao. Wangekumbwa na maadui na wanyama. Wangekuwa na magonjwa mengi na watoto wao wangeuawa. Wangepoteza ardhi ambayo Mungu aliwapa. Mungu mwenyewe angekuwa adui yao. Mambo haya yangetokea ikiwa Waisraeli hawangeiacha ardhi ipumzike wakati wa miaka ya sabato. Yangefanyika ikiwa watu hawange abudu Mungu pekee. Yangefanyika kusaidia watu kutambua kwamba walikuwa wametenda dhambi.

Lakini Mungu daima alibaki mwaminifu kwa watu wake hata walipotenda dhambi. Wangeweza kugeuka kutoka kwa dhambi zao na kutubu. Kisha

Mungu angewakubali na tena kuwapa baraka za agano.

Walawi 27:1-34

Mungu kamwe hasemi uongo au kuvunja ahadi zake. Waisraeli walipaswa kuwa kama yeye kwa njia hii. Ikiwa walitoa ahadi, walipaswa kuitimiza.

Ilikuwa kawaida kwa Waisraeli kuahidi kumpa Mungu kitu walichojali. Hii inaweza kuwa mtu mwingine, mnyama, nyumba yao au sehemu ya ardhi yao. Mungu aliona zawadi hizi kuwa takatifu.

Wakati mwingine watu walibadilisha mawazo yao kuhusu kile walichokuwa wamempa Mungu. Hii ilipotokea walilazimika kununua tena kile walichokuwa wametoa. Hii ilionyesha kuwa bado walimheshimu Mungu na kutimiza ahadi yao.

Baadhi ya vitu ambavyo Waisraeli walikuwa navyo hawakupaswa kuvichukua kwa ajili yao wenyewe. Hii ilikuwa kweli kuhusu mnyama wa kiume wa kwanza aliyezaliwa kwa mifugo. Ilikuwa kweli kuhusu sehemu ya kumi ya mazao na matunda yote. Pia ilikuwa kweli kuhusu kila mnyama wa kumi wa mifugo. Vitu hivi vilipaswa kutumika tu kumtumikia Mungu. Hivi ndivyo ilivyomaanisha kwamba vilikuwa vya Bwana.

Watu walimpa Mungu vitu hivi vyote kwa kuvipeleka kwa makuhani. Kwa njia hii, Mungu aliwapatia Walawi.